

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Lausunto

11.11.2024

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Asia: HE/126/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta

Lausuntomme eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, myöhempänä EKL, kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen. Otamme tässä lausunnossa kantaa eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamiseen.

EKL ei voi hyväksyä esityksen mukaista muutosta eläkkeensaajan asumistukeen. Vastustimme eläkkeensaajan asumistuen heikentämistä myös Sosiaali- ja terveysministeriölle elokuussa 2024 toimittamassamme lausunnossa. Tämän ohella EKL on vastustanut osana Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n lausuntoa voimassa olevaa eläkkeensaajan asumistuen indeksijäädystä, emmekä nytkään hyväksy heikennyksiä pienituloisimpien eläkeläisten toimeentuloon.

Eläkkeensaajan asumistuki on tukena tarkoitettu ja kohdennettu pienituloisimpien eläkkeensaajien asumisen turvaamiseen. Eläkeläisten asumisen yhtenä tärkeimpänä piirteenä on asumisen pysyvyyden tärkeys, varsinkin myöhemmällä iällä. Suomalaisten eläkkeet ovat kehittyneet vuosien aikana merkittävästi positiivisesti, mutta maamme eläkkeensaajista 26,3 % elää edelleen eläkkeellä, joka on alle 1250 €/kk. Eläkkeensaajien pienituloisuus keskittyy erityisesti ikääntyneisiin suomalaisiin, varsinkin naisiin. Tämän takia tämän esityksen vaikutukset kohdistuisivat, esityksen itsekin tämän myöntäen, vahvan sukupuolittuneesti.

Yksittäiseen tuensaajaan keskimäärin kohdistuva leikkaus on esityksen mukaan noin 15,06 euroa. Korostamme, että vaikka ko. summa ei vaikuttaisi suurelta, pienituloisten eläkkeensaajien toimeentuloon tämä on erittäin merkittävä leikkaus. Eläkkeensaajille kohdistetaan isoja taloudellisia paineita tänä vuonna ja lähitulevaisuudessa ylipäättään, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamisen, eläkkeiden verotuksen kiristämisen sekä lääkekaton omavastuun korottamisen myötä. Samoin vanhuuseläkettä saavilla on erittäin rajalliset mahdollisuudet korottaa taloudellista toimeentuloaan esimerkiksi palkkatuloilla.

Eläkkeensaajan asumistukea sai vuoden 2022 joulukuussa yhteensä 206 975 henkilöä. Tämän esityksen on laskettu leikkaavan asumistukea 203 000 henkilöltä ja lakkauttavan sen kokonaan 7 600 henkilöltä. Esitys siis käytännössä leikkaisi eläkkeensaajan asumistukea lähes jokaiselta tukea saavalta.

Hallituksen esitys korostaa tuen leikkaantumisen kohdistuvan parempituloisiin ja varakkaisiin tuensaajiin. Korostamme kuitenkin, että eläkkeensaajan asumistukea myönnetään jo parhaillaan pienituloisille eläkkeensaajille. Vaikka esitys myös mainitsee, että sen mukaisen heikennyksen kohdistaminen tasaisemmin johtaisi toimeentulon heikennykseen pienituloisille, emme näe tätä erityisen positiivisena argumenttina.

Pienituloisten suomalaisten eläkkeensaajien asumiseen kuluu merkittävä osa heidän tuloistaan ja tämä esitys heikentää heidän toimeentuloaan entisestään. Mikäli tavoitteena on, että eläkeläiset hakeutuvat halvempiin asuntoihin tuen leikkaantuessa, voimme muistuttaa asumisen merkittävien vaikeuksien lisääntyneen Suomessa kaikkiaan tämän vuoden aikana. Syksyn 2024 aikana on huomattu, että asumistilanteiden kriisiytymisten ja häätöjen määrät ovat lisääntyneet tämän vuoden aikana, jolloin etenkin huokeampien asuntojen löytyminen on erityisen haastavaa. Näissä haasteissa on alueellisia erityispiirteitä, mutta asuinpaikasta riippumatta kaikkia eläkkeensaajan asumistuen saajia yhdistää pienituloisuus.

Esityksen vaikutukset

Esityksen taloudelliset ja kansalaiseen kohdistuvat vaikutukset on mainittu varsin seikkaperäisesti. Tuen leikkaaminen kohdistuu raskaimmin erityisesti naisiin ja ikääntyneisiin. EKL ei luonnollisestikaan vaadi, että tukea tai sen heikennyksiä kohdennettaisiin sukupuolen tai iän mukaan, mutta on olennaista tiedostaa tämänkin esityksen kohdistuvan tiettyihin kansanryhmiin.

Esityksen asiakirjan mukaisesti tällä esityksellä ei tavoitella mitään hyötyä eläkkeensaajan asumistuen saajalle. Korostamme kuitenkin, että vaikka tavoitteissa mainitaan tuen kohdistaminen vähävaraisemmille ja eniten tukea saaville eläkkeensaajille, tämä esitys ei kohdista laisinkaan tukea nykyistä paremmin. Sen sijaan se leikkaa toimeentuloa jo valmiiksi pienituloisilta eläkeläisiltä. Hallituksen esitys voi siis sanoa puhtaasti tavoittelevansa vain asumistuen menojen vähenemistä.

Esityksen sivuilla 26 on mainittu, että Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee hallitusten esitysten yhteisvaikutusten arviointia. Arviointi valmistuisi syksyllä ja olisi käytettävissä hallituksen esityksiin sisältyvien vaikutusarviointien täydentäjänä. Huomautamme, että selvitys, vaikkakin puutteellinen, on julkaistu syyskuussa. Ko. arvioinnista puuttuu tämän syksyn valmistelussa olevien budjettilakien vaikutus, mutta tämän esityksen kirjaus toki kuvastaa tahtoa leikata tukimuotoja pääasiassa taloudellisesti selvittämättä niiden vaikutusta hyvinvointiin.

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Eero Kivinen
sosiaalipoliittinen asiantuntija